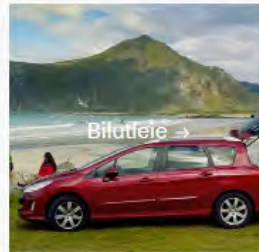
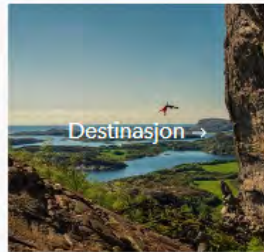
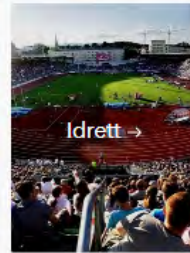
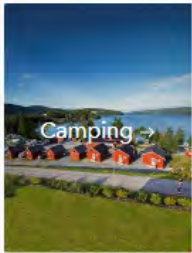
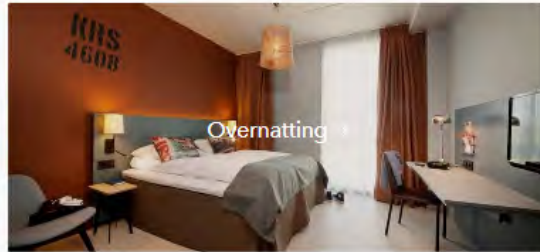
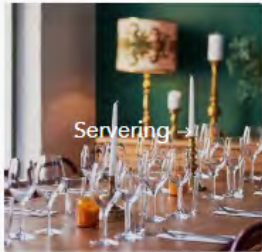

Hvordan jobber NHO Reiseliv med campingnæringen?

Campingkonferansen november 2017

Ole Michael Bjørndal, politisk rådgiver NHO Reiseliv

Reiselivet er i hele Norge

Norge kåret til verdens lykkeligste land

Norge har rykket frem fra fjerde til første plass på FNs liste over verdens lykkeligste. – Det sies at Norge oppnår og vedlikeholder en høy grad av lykke, ikke på grunn av oljerikdommen, men på tross av den, heter det i kåringen.

Graden av lykke er høyest i Norge, mener en Fn-kommisjon. Danmark kommer på andre plass, og Island på tredje, mens Sverige har havnet på tiendeplass.

FOTO: HEIKO JUNGE / NTB SCANPIX

Kjersti Strømmen
@kjerstistrommen
Journalist

🕒 Oppdatert 20.03.2017, kl. 10:15

- Nei hvem ville trodd at Norge skulle vinne EM i service?, spør Kristin Krohn Devold, administrerende direktør i NHO Reiseliv. Foto: Øyvind Elvsborg

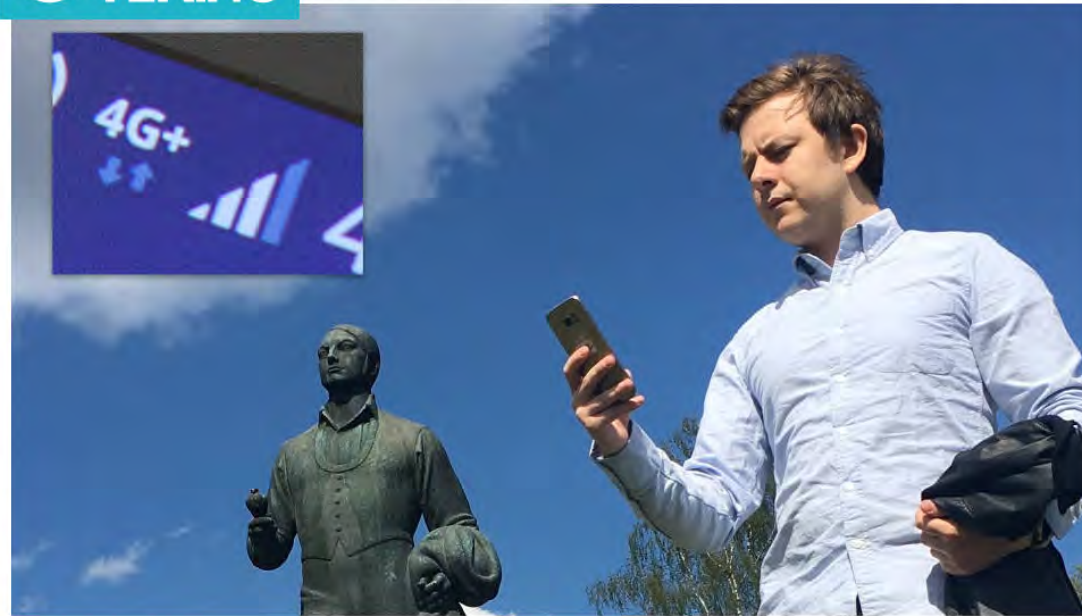
Nyheter Reiseliv

Norge er europamester i gjestfrihet

Norge gruser Sverige og er best i Europa på gjestfrihet, viser en ny undersøkelse. - Og det kan vi nok delvis takke svenskene for, mener Kristin Krohn Devold i NHO Reiseliv.

Kilde: Undersøkelse utført av TCI Research på oppdrag fra HOTREC Hospitality Europe. juni 2017

(Bilde: Niklas Plikk, Tek.no)

Norge har verdens raskeste mobile bredbånd

Tar den globale førsteplassen hos Speedtest med ganske god margin.

Nok en rekord-sommer

- ✓ 14,9 millioner overnattinger i sommer
- ✓ 0,5 prosent opp fra rekordsommeren 2016
- ✓ Utenlandske overnattinger opp 4 prosent
- ✓ Sogn og Fjordane vekstvinner pr. fylke

Fra utlandet er den reelle veksten størst fra USA. 30 prosent (80 000 flere) amerikanske overnattinger denne sommeren sammenlignet med sommeren i fjor. Nest størst vekst fra Asia, Nederland på tredje.

God sommer, men færre totalt. Gal statistikk?

 Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway

Campingplassar, etter bustadland, tid og statistikkvariabel

	2016M06		2016M07		2016M08		2017M06		2017M07		2017M08	
	Overnattingar	Overnattingar hittil i år	Overnattingar	Overnattingar hittil i år	Overnattingar	Overnattingar hittil i år	Overnattingar	Overnattingar hittil i år	Overnattingar	Overnattingar hittil i år	Overnattingar	Overnattingar hittil i år
I alt	1 237 683	2 639 353	2 542 688	5 182 041	1 435 100	6 617 141	1 183 620	2 363 599	2 582 579	4 945 745	1 443 553	6 382 081
Utlandet i alt	325 234	475 534	597 272	1 072 806	464 889	1 537 695	377 756	562 432	694 020	1 256 128	534 982	1 788 884
Norge	912 449	2 163 819	1 945 416	4 109 235	970 211	5 079 446	805 864	1 801 167	1 888 559	3 689 617	908 571	4 593 197

Fotnote(r):
 Tal for januar 2013 blei retta 7. mars 2013.
 Tala for 2013 ikkje er samanliknbare med tidlegare tal.
 Tal for campingplassar for mars, april, mai og juni 2013 blei retta 14. oktober 2014.
 Tal for juni 2016 blei retta 02.09.2016.

Camping gir lokal verdiskaping!

- I 2017 er gjennomsnittlig døgnforbruk per campinggjest 822 kroner, viser gjesteundersøkelsene som er gjennom i nettverket.
- Av denne summen er 309 (38 %) kroner brukt på campingplassen og 514 kroner (62 %) utenfor.
- Fra januar til august 2017 er det registrert 705 101 campingovernattinger i Oppland. Det gir et campingforbruk på 579 millioner kroner i Oppland, hvorav 218 millioner er brukt på campingplassene og 362 millioner utenfor. Camping er med andre ord svært viktig for verdiskaping i Distrikts-Norge.

Meld. St. 19

(2016–2017)

Melding til Stortinget

Opplev Norge – unikt og eventyrlig

Nei til nye skatter – innstillingen gir lettelser i formueskatten og sier nei til turistskatt

- Flertall for verdsettelsesrabatt i formueskatten på norskeide hoteller og overnattingssteder (minus Ap og SV)
- Flertallet vil ikke åpne for innføring av lokal turistskatt og støtter regjeringens syn på dette punktet (Flertall: H, Frp og Sp).

Ap har og sagt klart nei til turistskatt i etterkant, bl.a. under Arendalsuken.

Dagbladet

MOMSBØK: Regjeringen foreslår i statsbudsjettet å øke reiselivsmomsen fra ti til tolv prosent. Det er NHOs Reiseliv-sjef Kristin Krohn Devold negativ til. Video: NHO

Statsbudsjettet

Reiselivsnæringen raser mot høyere moms: - Gambler med arbeidsplasser

- Svekker konkurranseevnen.

KRITISK: Scandic-direktør Svein Arild Steen-Hansen

dette svekker konkurranseevnen vår i utlandet, sier en opprørt hotell-direktør til Dagbladet.

- Vi trodde på regjeringspartienes forsikringer om at de ønsket videre vekst da de snakket varmt om viktigheten av reiselivsbedriftene i Norge. Og vi håpet de i stedet for å svekke konkurransekraften vår i stedet ville styrke den, ved å legge til rette for videre vekst og presentere ambisiøse mål.

- Dette er et skudd for baugen for alle som vil utvikle norsk næringsliv. Den økte momsen må tas inn i form av høyere priser. Lettelsen i eiendomsskatten oppveier ikke denne merkostnaden. Det sier seg selv at

Sterke reaksjonar på avgiftshopp - reiselivsnæringa i sjokk

Regjeringa foreslår å auke lågmomsen frå 10 til 12 prosent. Dette vil føre til dyrare transport, overnatting og kulturtilbod. Det er sterke reaksjonar også på auken i avgiftene på tunge elbilar.

Dyrare hotellrom

– Momsauken kjem som eit sjokk for reiselivsnæringa. Dette var ikkje ein del av skatteforliket på Stortinget i fjor vår. Bedriftene har stolt på at regjeringa, i motsetnad til det opposisjonen har varsla, ville senke skattane for næringslivet, og ikkje auke dei, seier administrerende direktør i NHO reiseliv, Kristin Krohn Devold.

Direktør i NHO Reiseliv, Kristin Krohn-Devold (t.h.) saman med statsminister Erna Solberg tidlegare i år.
FOTO: HEIKO JUNGE / NTB SCANPIX

Venstre dropper økt reiselivsmoms i alternativt budsjett

Nyhet, Politikk Publisert 06.11.2017

Oppmyking av arbeidsmiljøloven trer i kraft

The screenshot shows the NRK website interface. At the top, there are navigation links for 'NYHETER', 'SPORT', 'TV', 'RADIO', and 'DISTRIKT'. Below that, there are icons for 'NRK LIPST', 'P', 'UT', and 'YR'. The main navigation bar includes 'Norge', 'Siste nytt', 'Fordypning', 'Reise', 'Boligmarkedet', 'Klima', and 'NRK Ytring'. The article title is 'Restaurant-eier: – Nå tør vi å ansette unge mennesker'. The text below the title reads: 'TJUUVHOLMEN, OSLO (NRK): Bo Vivike, som eier flere barer og restauranter i Oslo, er glad for endringene i arbeidsmiljøloven. Han tror endringene vil gi flere jobb i utelivsbransjen – men flere faste ansettelsestør kan ikke å love.' Below the text is a photograph of Bo Vivike, a man with short brown hair, wearing a dark jacket over a light-colored shirt, standing in a restaurant or bar setting. To the right of the photo is a small profile picture of the journalist Vilde Helljesen, with the text 'Journalist Vilde Helljesen' and a link 'MER OM NORGE'. Below that, it says 'Publisert 13.03.2015, kl. 00:07'.

Gardemoen som knutepunkt for utenlandske gjester, og sømløs ferdsel i Norge

Aftenposten A-magasinet Osloby Sport Meninger Inngitt Meny

Hvorfor tredje rullebane på Oslo lufthavn?

DAG FALK-PETERSEN, KONSNERSJEF I AVINOR
OPPROBERT 05.MAR.2017 14:51 | PUBLISERT 05.MAR.2017 15:15

Dag Falk-Petersen

Konsernsjef Avinor

For bilder og bilder av bilder, klikk på bildet. Hvis du ønsker å bruke bilder i ditt nettsted, kan du kontakte oss på avinor@avinor.no eller på telefonnummeret 022 12 12 12. Dag Falk-Petersen | Avinor

Ko, trengsel, avvist trafikk og høyere priser vil bli normen i fremtiden ved Oslo lufthavn dersom planleggingen av en tredje rullebane står i stampe.

E6 Gudbrandsdalen, hva nå?

Løsning for de store utslippssektorene – CO2-fond

CO2-fond gir oss en grønn fremtid raskere

- Etablering av et CO2-fond for tungtransporten vil gi langt større effekt enn forslagene fra Grønn skattekommisjon, sier direktør for næringspolitikk i NHO Ingebjørg Harto.

Publisert 08.01.16

Energi og klima

(4)

- Vi må komme i land med et smart fond som finansierer grønn teknologi for en ny og klimavennlig tungtransport, sier NHO-direktør Ingebjørg Harto.

Turistskatt er ikke løsningen

Turistskatt er et sidespor

Turistskatt er ansvarsfraskrivelse

Det trengs tiltak for å løse noen av utfordringene som følger med økt turisme enkelte steder. Løsningen er likevel ikke å innføre en egen touristskatt.

Sjøppel som flyter og avføring langs stier er hverken trivelig eller bra for miljøet. Utfordringene burde likevel ikke komme som noen overraskelse. Reiselivet er i sterk vekst.

Enkelte spektakulære tur-mål blir brukt i en markedsføring som gir en tilstrømning som kan føre til slitasje og forsoeping.

Som en løsning på dette, ønsker flere partier å gi kommunene tillatelse til å innføre en touristskatt for å dekke utgifter kommunene har ved reiselivet. Forslaget har også fått støtte av Aftenposten.

Norsk Friluftsliv mener dette blir en økonomisk ansvarsfraskrivelse fra næringsliv og kommuner.

Reiselivet består først og fremst av nordmenn som søker naturopplevelser i eget land. Reiselivet representerer ikke en utgift, men en inntekt for norske kommuner, for staten og for næringsaktørene. Å si ja takk til en økning i turister uten å ta hånd om utfordringene som følger med økt turisme, er det et stort ansvar å ta hensyn til dette gjennom andre overføringer til kommunene.

(Foto: Synne Kvam, Norsk Friluftsliv)

kraftig og spjøløs ferdsel i sine budsjetter. Dette vil også komme dem selv til gode. I de tilfellene hvor det er en skjevfordeling blant kommunene mellom inntekter fra reiselivet og utfordringer knyttet til turisme, er det et stort ansvar å ta hensyn til dette gjennom andre overføringer til kommunene.

skiløyper og ferdsel til populære områder. Innføring av touristskatten vil signalisere større aksept for at folk må betale for å bruke naturen. Dette vil i stor grad ramme nordmenn som søker naturopplevelser i eget land. Avgifter vil også undergrave mye av det frivillige arbeidet og finansieringen av

Erling Lee (Foto: Joe Urrutia, Norsk Friluftsliv)

Tilbak som høringsnotat

DEBATT

KRISTIN KROHN
DEVOLD

Adm. dir. i NHO Reiseliv

Christine Baglo skriver i Dagsavisen 2. september at «det er ubegripelig at NHO og regjeringen tviholder på et nei til frivillige prøveordninger for touristskatt.» Uttalelsen er en upresis beskrivelse av den politiske debatten om touristskatt i Norge.

Det ble nemlig ingen stor politisk kamp om denne skatten da Stortinget tok stilling til den under behandlingen av reiselivsmeldingen i vår. Regjeringens forslag om nei til touristskatt fikk bred politisk støtte fra både Arbeiderpartiet og Senterpartiet. Begrepet «tviholder» er således lite egnet til å beskrive de faktiske politiske forhold. Politikerne vil ikke ha touristskatt i Norge. Dette bekreftet også partiene på Arendalsuken da veikartet «Mot et berekraftig reiseliv», hvor vi er med, ble lansert.

Vi er glade for at det politiske Norge sier nei til touristskatt fordi en touristskatt vil hemme Norge i den tøffe, internasjonale konkurransen om reisende. Få, om ingen hoteller, serveringssteder eller flyselskap er så dominerende i markedet at de klarer å sette prisene langt høyere enn kostnadene, uten å bli straffet av konkurrentene. Norge har allerede et høyt skattenivå, i tillegg kommer lokal eiendomsskatt og de siste fire årene har vi fått både flypassasjeravgift og økt reiselivsmoms. Det er tøffe forhold i næringen. En av tre

hoteller i Norge går fortsatt med underskudd.

Analysebyrået Menon undersøkte i 2015 produktiviteten til norske reiselivsnering og fant at man i Norge havner i «dobbel lønnskvis» – på grunn av høyt prisnivå i Norge får bedriftene en ulempe internasjonalt, samtidig som det relativt lave lønnsnivået i bransjen gjør konkurransen om å tiltrekke seg norsk arbeidskraft vanskeligere. Og vi vet at pris påvirker etterspørselen. Dersom kronkursen styrkes eller svekkes med en prosent, betyr dette ca 0,9 % flere eller færre reisende. Den svake kursen de siste årene har altså gjort sitt for flere reisende til Norge. En touristskatt har motsatt effekt. Den fordyrer produktet.

Diskusjonen om touristskatt burde være over, for den er ikke et ønsket av partiene. Og jo mer tid vi bruker på et avvist politisk virkemiddel, jo mindre diskuterer vi andre gode løsninger for å legge til rette for den turistveksten som skjer, noe organisasjoner som Norsk friluftsliv, DNT og Friluftsrådene landsforbund er helt enig med oss i. NHO Reiseliv er en varm tilhenger av lokale og frivillige løsninger på utfordringer knyttet til økning i antall besøkende. Mange av de løsningene Baglo skisserer i sin artikkel har vi allerede tatt til orde for, da vi ser at dette fungerer. Det finnes flere måter å finansiere stier som har stor ferdsel, blant annet gjennom stiftelser og samarbeid med frivillige friluftsansjoner. NHO Reiseliv foreslår også at potten til Nasjonale turstier økes betraktelig. Offentlige toaletter, renovasjon og p-plasser er kommunale oppgaver som kan finansieres gjennom bruker-

TURIST: En touristskatt vil hemme Norge i den tøffe, internasjonale konkurransen om reisende, skriver Kristin Krohn Devold. FOTO: NTB SCANPIX

finansiering. Flere kommuner må tørre å ta dette i bruk, og med digitale fremskritt blir det å ta betalt for faktisk bruk enklere. I Hjørundfjorden kan du for eksempel vippe penger for bruk av toalettet.

Vi mener at kommuneoverføringene fra staten i større grad må dimensjoneres basert på hvor store besøkstall kommunene har. Norge er blitt en reiselivsdestinasjon for hele verden, dette må også reflekteres i nasjonale budsjetter. Norge har fortsatt god plass til flere turister, markedsføring av Norge kan bidra til at de spres bedre. Vi må ikke glemme at flere besøkende er bra for Norge. Det gir både arbeidsplasser og vekst i både by og land.

Et bredt politisk flertall har sagt nei til touristskatt. Derfor bør vi dreie fokuset over på andre løsninger. Turistveksten er først og fremst positiv og potensialet for videre vekst er stort. Vi må imidlertid sørge for at utviklingen blir bærekraftig både for natur og lokalsamfunn, og at den er økonomisk lønnsom.

Skatter hemmer reise- og næringsliv

Kommentar

MORTEN ØRSAL JOHANSEN
Storingsrepresentant Frp

REISELIVSNÆRINGEN ER en stadig voksende næring som bidrar til god markedsføring, verdiskaping og arbeidsplasser. Turistskatt, som enkelte Arbeiderparti-politikere har tatt til ordet for, er imidlertid et sentralt hinder i dette.

Siden Fremskrittspartiet inntok regjeringkontorene i 2013, er det samlede skatte- og avgiftsnivået redusert med om lag 21 milliarder kroner. Lettelserne kommer mange norske bedrifter til gode og frigjør kapital til investeringer, nyansettelser og produksjonsutvikling. Viktige tiltak vi har gjennomført for næringsdrivende, også i

reiselsnæringen, er å ha redusert selskaps- og formuesskatten i tillegg til at vi har økt bunnfradraget. Fjerning av arveavgiften har også blant annet bidratt til lettere generasjonsskifter i familieeide bedrifter, noe som er viktig for mange reiselsaktører.

NÆRINGSLIVETS Hovedorganisasjon reiseliv har uttrykt sin støtte til dette arbeidet da de mener at lokal eiendoms- og formuesskatt er skatter som må betales uavhengig av den økonomiske situasjonen til reiselsbedriftene. En rekke bedrifter er presset og går skudd eller marg skudd. Likevel me Arbeiderparti-politikerne er å sende ningen til reiseliv rundt om i landet si for å overleve. For n te like logisk som beste kuren for å k dom er å ikke ta me

ET VIKTIG grep for rister til dette lan bare å styrke nåvæ ter, men å sørge for også kan starte nye.

ket har imidlertid hindret dette i mange sammenhenger – herunder formuesskatten som Arbeiderpartiet vil bevare.

GRUNDER MATHIAS Mikkelsen uttalte i en kronikk i Aftenposten for en tid tilbake: «Den norske formuesskatten gjør det umulig for gründere som meg å bygge opp ny virksomhet som Norge ønsker og trenger. Selskap som Facebook kunne derfor ikke eksistere i dette landet». Dette medførte at han, på linje med mange andre, måtte etablere seg i utlandet. Mener Arbeiderpartiet at dette er de

ILLUSTRASJONSBILDE

NHO Reiseliv > Vi mener > Bærekraftig reiseliv > Turistskatt > Fortsatt nei til turistskatt

Fortsatt nei til turistskatt

Nyhets, Politikk. Publisert 23.08.2017

Lofoten har blitt et populært reisemål, og har opplevd en stor økning i antall besøkende de siste årene. Foto: Thomasz Furmanek, Visit Norway

Skatt kan ikke alltid være løsningen

LESERBREV

Skrevet av Elisabeth Aasjord Stre

3. kandidat, Nordland Høyre

■ I en kraftsalve av et innlegg går Simon Johnsen (AP) ut mot meg fordi jeg ikke vil ha turistskatt. Simon ymter om at jeg og andre fra Høyre kun er disipler for regjeringen og at ministrene som ikke støtter dette er arrogante overfor Lofoten. Det er trist at debatten skal fylles opp

i hevder i løsnineste parer fra Lofoten vil det

at jeg er jeg ikke se utfore et høyt 2. Turist-er viktig-

ikke taper på.

■ Høyres løsninger for kommuner med mye turisme er ikke enda en skatt. Turistnæringen legger igjen verdier vi ikke kunne vært foruten. Regjeringen har for første gang på 17 år lagt frem en egen reiselsmelding som tar for seg konkrete løsninger, det er en bra start.

■ For Høyre er en av de viktigste løsningene ingen hemmelighet: Vei. Høyre i regjering har brukt store summer på å ta igjen forfallet vi fikk etterlatt på veiene i Nord-Norge, men vi stopper ikke der. For at turister, varer og andre verdier skal komme seg fra A til B trenger vi et parti som vet hvordan vi bygger vei kjapt. Det er politikk som gagnar alle.

■ Kommuneøkonomien har ikke vært så bra som nå siden forrige årtusen. Dyktige lokale folkevalgte i samarbeid med næringslivet er etter vår mening

ønsker er å lette på skattetrykket, slik at flere verdier blir værende igjen i regionen og kan brukes på lokal verdiskaping. Flere jobber skapes ikke av å skattlegge de viktigste næringene våre i hjel.

■ Jeg stiller ikke til valg for å være en disippel, men for å jobbe for noe jeg tror på. Regjeringen har allerede bidratt med mye positivt til Lofoten som for eksempel å legge oljevern- og miljøsentert til Fiskebøl og styrket kommuneøkonomien betraktelig. Det jeg synes er rart med denne debatten er de ulike signalene som kommer fra Nordland Arbeiderparti. Den ene uken er de for turistskatt, mens den andre uken er de på forsiden av Lofotposten med en helt annen løsning.

■ Det jeg kan love at både Jonny Finstad og jeg skal kjempe for Lofotens beste - alltid.

NHO
Reiseliv

Hva er løsningen?

Kommunene må ta en aktiv rolle:

- Bygging og drift av toaletter og avfallshåndtering
- P-plasser
- Sikkerhet (skilt og guiding)
- Regulere nok campingplasser

Myndighetene:

- Mer til nasjonale turiststier
- Endre nøkkelen på kommuneoverføringene, ta hensyn til besøkende

Bærekraft gis økt oppmerksomhet

NRK Nyheter Sport TV Radio Vestfold

Nordland Tips oss! Nordlandsstemmer Trafikk Vær TV Radio Skipstrafikk

NHO: – Staten må ta større del av regningen for turistveksten

Det haster med å finne ut hvordan den stadig økende turiststrømmen etablerer «Nasjonale turiststier».

NHO Reiseliv

Foreslår Nasjonale turiststier

Nyhets, Politikk Publisert 02.11.2016

Hvordan skal man hindre at turistene slår opp en del av svarene?
FOTO: TORE HOLMEN

Dramatisk vassfaldsnatur: Steilformasjonen Trolltunga, som ligger 1100 meter over flevelt i Odda kommune i Hordaland, er en av Norges mest populære turistattraksjoner. Foto: Steinar Talmann/Wikimedia Commons

Etter sterk besøksvekst ved kjente norske turmål ber NHO Reiseliv regjeringen sette av 10 millioner kroner årlig til sikring av slitasjutsatte turiststier.

Merket for bærekraftig reisemål

Dette merket kan ditt reisemål bruke som kvalitetsstempel i markedsføring og omdømmebygging. Prosessen krever innsats, men vi hjelper til.

Isse fram til merking krever

MAT-DYNGE: Initiativet «Kutt Matsvinn 2020» har som mål å få med mange aktører fra store og små hoteller, restauranter og kantine i å kutte matsvinn med 20 prosent. Bare for Scandic innebærer det at kjeden skal kaste 150 tonn mindre mat enn i dag.

Slik skal de spare tonn på tonn med mat

Gjennom initiativet «Kutt matsvinn 2020» lener Choice og Scandic seg lenger frem i kampen om bærekraftig matsverving.

REDAKSJONEN 4. jan. 2017 09:24

Romsdalseggen er populær blant turistene. FOTO: STEIN SIEM

Vil ha høyere pott til nasjonale turstier

Åndalsnes Avis 15.08.2017

Foto: Pressefoto

Vil ha meir til nasjonale turstiar

Kristin Krohn Devold meiner at ein må auke potten til nasjonale turstiar, for å ta imot ein større turiststraum.

Fjordbladet 14.08.2017

MOT ET BÆREKRAFTIG REISELIV

Veikart fra reiselivsnæringen i Norge

HVA MYNDIGHETENE MÅ GJØRE

DET MÅ UTVIKLES insentiver som styrker grønn konkurransekraft gjennom et mer bærekraftig reiseliv, blant annet ved å anvende prinsippene foreslått av Ekspertutvalget for Grønn konkurransekraft.

REGJERINGEN MÅ følge opp flertallsmerknaden i innstillingen til reiselivsmeldingen om å utarbeide en strategi for å ivareta natur- og kulturverdier der bærekraftig reiseliv må ses i sammenheng med veg- og energiutbygging og andre større inngrep. Strategien skal også inneholde bruk av natur og utmark som reiselivsprodukt.

YTTERLIGERE INNGREP og utbygginger som forringer natur- og kulturverdier må forhindres. Større sammenhengende naturområder med urørt preg må tas vare på. Den omfattende liberaliseringen av motorferdselregelverket vil true naturverdiene og bør derfor reverseres.

I SAKER SOM GJELDER nye vann- eller vindkraftprosjekter, nye kraftlinjer, store vegprosjekter, ødeleggelse av våtmarksområder og dumping av gruveavfall må reiselivsnæringen på nasjonalt nivå bli en høringsspart og næringens interesser må tillegges stor vekt.

DET MÅ UTVIKLES insentiver som belønner bruk av transportmidler med lavest mulig energiforbruk og klimagassutslipp, blant annet virkemidler for å ta i bruk elektrisk drevne eller hybride kjøretøyer og båter.

DET MÅ UTVIKLES et grønnere og mer koordinert kollektivtrafikktilbud, blant annet et bedre togtilbud mellom landsdelene og til/fra våre naboland. Dette vil kunne bidra til reiser med mindre klimagassutslipp.

VIKEMIDDELAPPARATET (Innovasjon Norge, Siva, Enova, Forskningsrådet m. fl.) må få tydeligere mandat til å støtte prosjekter som bidrar til grønn omstilling.

TILTAK BØR IVERKSETTES for at trafikken spres geografisk og gjennom hele året. Markedsføring og andre tiltak for å fremme næringsutvikling og like konkurransevilkår mellom reiser i inn- og utland skal fore til at reiselivet styrker seg og at trafikken spres til flere reiseområder og alle sesonger. Dette vil kunne bidra til mer miljøvennlige reiser.

GJENNOM INTERNASJONALT regelverk og nasjonal lovgivning må det iverksettes ytterligere tiltak for å redusere utslipp av NOx og partikler fra skip, forby utslipp mot urensset avløpsvann og kreve rapportering fra alle skip som går inn i verdensarvfjordene.

DET MÅ SNAREST utredes framtidens former for energiforsyning og bruk for rutegående skip og cruiseskip som anløper norske havner.

MYNDIGHETENE MÅ gjennomføre vedtatte virkemidler i Europa og FNs Internasjonale organisasjon for sivil luftfart (ICAO) for å redusere klimagassutslippene. Dette inkluderer virkemidler for mer effektiv utnyttelse av luftrommet med kortere flyturer. I tillegg må drivstoff og drivmidler ha lave utslipp, og det skal tilrettelegges for grønne landinger og avganger.

DET MÅ LEGGES til rette en avfallshåndtering basert på avfallsforebygging, ombruk og materialgjenvinning, der matsvinn skal minimaliseres.

FOR Å SIKRE TURISMEN og det norske reiselivsproduktet er det avgjørende at Norge opprettholder og videreutvikler rollen som en ansvarlig forvalter av havet og at det innføres tiltak knyttet til marin forurensning, plast og annen forurensning.

ORDNINGEN MED støtte til nasjonale turstier må styrkes for å bedre tilretteleggingen og bygge nye attraksjoner som kan bidra til å spre turisttrafikken.

ORDNINGEN MED merket for bærekraftig reiseliv skal videreutvikles.

HÅNDBOKEN FOR REISEMÅLSUTVIKLING videreutvikles til å være et verktøy for bærekraftig utvikling av reiseområder.

Ta vare på den norske merkevaren

FOTO: Foto: Kjetil, Gunnar, SCAMPE

Aftenpostens leder mandag 24. november:

Nei til snøscooter-liberalisering

Regjeringen foreslår å tillate mer formøyelseskjøring med snøscooter. Forslaget er dårlig forberedt, lite gjennomtenkt, og vi håper det blir nedstemt i Stortinget.

Aftenposten redaksjon

Publisert 24. nov. 2017, 10:00

CATSKIING: Miljødirektoratet fraråder å åpne for catskiing. Foto: Tore Meirik

Sier nei til catskiing i norsk natur

Miljødirektoratet har gitt sitt svar til Klima- og miljødepartementet. Der ønsker de ikke å åpne for catskiing i norske skianlegg.

NHO Reiseliv advarer mot frislipp av vannscootere

Nyhets, Opplevelser, Politikk Publisert 14.03.2017

En økt motortrafikk av vannscootere nær land, vil fortrenge myke trafikantar som padlere, badende, dykkere og seilere med flere.

NHO Reiseliv er kritisk til Klima- og miljødepartementets forslag om å oppheve vannscooterforskriften. Forslaget innebærer å likestille vannscootere med fritidsbåter.

Gjøre utmarken tilgjengelig, og tilrettelegge for bruk av nasjonalparkene

Reiselivet må kunne ta del i naturens muligheter også i fremtiden

Foto: Beito Husky Tours

Takk for meg

omb@nhoreiseliv.no